

PALINGENEZA (gr. *palin* powtórnie, *genesis* narodzin), powtórne powstanie, ponowne rozpoczęcie życia po śmierci, powtórne wcielenie; doktryna charakterystyczna dla religii i filozofii azjat., obecna także w filozofii eur. i → New Age.

W filozofii p. rozumiana jest jako mogące się powtarzać nawet w nieskończoność powtórne powstanie: istoty żywej przez → reinkarnację, → metempsychozę lub → transmigrację, tych samych jednostek w łonie ludzkości (A. Schopenhauer), całego narodu jako jednostki (P.S. Ballanche), osobowego ducha absolutnego (A. Cieszkowski), tych samych zdarzeń w toku dziejów (O. Spengler, A.J. Toynbee), całego świata (stoicy, F. Nietzsche); w teologii jest → odrodzeniem, czyli zapowiadana przez proroków rzeczywistością nowej ziemi i nowego nieba; w alchemii była rozumiana jako sztuczne odtwarzanie roślin lub in. organizmów z ich popiołów w toku przemian; w biologii polega na występowaniu w rozwoju zarodkowym cech osobniczych, które w wyniku ewolucji zanikły u dorosłych osobników danego gatunku; w skrajnym sformułowaniu występuje jako prawo rekapitulacji (→ biogenetyczne prawo); w zoologii jest to gwałtowna metamorfoza owadów i skorupiaków; w geologii stanowi proces z pograniczną metamorfizmu i magmatyzmu, polegający na gromadzeniu się wtórnych ciekłych stopów minerałów łatwotopliwych (tzw. magma palingenetyczna) pod wpływem wysokiej temperatury.

W. Lutosławski, *Nieśmiertelność duszy. Zarys metafizyki polskiej*, Wwa 1909, 1925³; F.W. Burnett, *Philo on Immortality. A Thematic Study of Philo's Concept of P.*, CBQ 46(1984) 447-470; H. Montefiore, *Is The Philosophy of Reincarnation Compatible with Christianity?*, Journal of Religion and Psychical Research 25(2002) 158-166; E. Valea, *Reincarnation and Christianity. A Possible Marriage?*, tamże 167-176; M. Wnuk, PEF VII 956-958.

Marian Wnuk

PALIUM → Antependium palium.

PALIUSZ (łac. *pallium*), szata liturg. o wygładzie naszyjnika w kształcie rombu z 2 końcami, długości ok. 30 cm, opadającymi na piersi i plecy, wykonywana z białej wełny w formie pasa z naszytymi 6 krzyżami z czarnego jedwabiu.

Nazwa p. wywodzi się od wełnianego płaszcza używanego przez gr. i rzym. filozofów, którego motyw wykorzystano w sztuce chrześc. dla ukazania Jezusa Chrystusa jako nauczycy-

TOWARZYSTWO
NAUKOWE
KATOLICKIEGO
UNIWERSYTETU
LUBELSKIEGO
JANA PAWŁA II

ENCYKLOPEDIA

KOMITET HONOROWY

STANISŁAW KARDYNAŁ DZIWISZ
JÓZEF KARDYNAŁ GLEMP
ARCYBISKUP JÓZEF KOWALCZYK
ARCYBISKUP JÓZEF MICHALIK
ARCYBISKUP JÓZEF ŻYCIŃSKI

KATOLICKI
UNIwersytet
Lubelski
Jana Pawła II

KATOLICKA

Tom XIV

NOUET – PASTORALIS OFFICII

KONSULTACJI

STANISŁAW DĄBEK, ANDRZEJ FRANCISZEK DZIUBA, LEONARD GÓRKA,

ZYGMUNT HAJDUK, JÓZEF HERBUT, BOŻENA IWASZKIEWICZ-WRONIKOWSKA,

STANISŁAW JANEČZEK, JÓZEF JĄPOLA, RYSZARD KAMIŃSKI,

RYSZARD KNAPIŃSKI, JÓZEF KRUKOWSKI, STANISŁAW KULPACZYŃSKI,

JANUSZ MARIANSKI, JERZY MŁISTUREK, STANISŁAW NAPIÓRKOWSKI, PIOTR NITECKI,

MARIAN NOWAK, JAROSŁAW RÓZANSKI, MARIAN RUSECKI, ANTONI TRONINA,

MARIUSZ SZRAM, STEFAN SZYMIK, JAN WALECZ, ZBIGNIEW WIT,

JÓZEF WRÓBEL, ZOFIA ZDYBICKA

ISBN 83-86666-00-8

(VIX 3) 1-274-3037-22-279 1821

LUBLIN 2010